

NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA
TELŠIŲ RAJONO NEVARĖNŲ PAGRINDINĖS MOKYKLOS VEIKLOS
KOKYBĖS IŠORINIO VERTINIMO TRUMPOJI ATASKAITA

IŽANGA

Vizito laikas – 2016 m. spalio 10–13 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Vadovaujančioji išorės vertintoja – Anelė Raugienė.

Išorės vertintojai:

Jurgita Ablėnė, Alma Šeputienė, Birutė Augustanavičiūtė.

Išorės vertintojai stebėjo ir protokolavo 67 užsiėmimus: 54 pamokas, 1 logopedinį užsiėmimą, 1 specialiąsias pratybas, 4 klasės valandėles, 7 neformaliojo švietimo užsiėmimus. Vizito metu buvo gilnamasi į mokinių ir mokytojų veiklą pamokose. Išorės vertintojai kalbėjosi su mokyklos darbuotojais, savivaldos institucijų atstovais, mokiniais ir mokinių tėvais. Analizuoti mokyklos veiklos, mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimo, kiti mokyklos dokumentai. Vertintojai stebėjo veiklas natūralioje aplinkoje: darbo vietose, klasėse, koridoriuose, išvykoje.

Vertinant mokyklos veiklą, vadovautasi Bendrojo lavinimo mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo tvarkos aprašo vertinimo rodikliais, atsižvelgta į šiuo metu galiojančias Bendrąsias programas, mokyklos veiklą reglamentuojančius teisės aktus. Išorės vertintojai dažniausiai vartojo terminus.

Išorės vertintojų komanda įsitikinusi, kad mokykla gali tobulinti veiklą bendradarbiaudama su šalies švietimo institucijomis ir įgyvendinamų projektų partneriais. Tačiau tikslinga kreiptis ir pasinaudoti Ugdymo plėtotės centro Mokyklų veiklos tobulinimo skyriaus pagalba. Remdamasis mokyklos vidaus ir išorės vertinimo rezultatais, šis skyrius koordinuoja mokyklos veiklos tobulinimui reikalingų priemonių rengimą ir įgyvendinimą. Praktiniai seminarai ar konsultacijos pamokos planavimo (pamatuojamų uždavinių, aktyvaus mokymosi strategijų, išmokymo stebėjimo ir mokinių pasiekimų pamokoje pamatavimo) bei įsivertinimo rezultatų panaudojimo planavimui klausimais, padėtų geriau parengti ir įgyvendinti mokyklos tobulinimo planą.

STIPRIEJI IR TOBULINTINI MOKYKLOS VEIKLOS ASPEKTAI

MOKYKLOS VEIKLOS STIPRIEJI ASPEKTAI

1. Tradicijos ir ritualai (1.1.2. – 3 lygis).

Ugdymo įstaigoje sukurtos tradicijos turi savitų bruožų, švenčiamos valstybinės, religinės ir tradicinės šventės. Dauguma kalbintų bendruomenės narių nurodė, jog mokykloje kasmet vyksta įvairūs tradiciniai renginiai, į kurių organizavimą ir dalyvavimą aktyviai įtraukiami mokiniai, mokytojai ir kai kada – tėvai. Mokykla turi himną, vėliavą, emblemą – himnas giedamas, vėliava naudojama per didžiąsias mokyklos šventes. Mokykla turi savo uniformą. Pirmame įstaigos aukšte įrengta erdvė mokinių apdovanojimams eksponuoti, iškabintos buvusių mokinių laidų nuotraukos, įvairūs padėkos raštai, leidiniai. Rūsyje įkurtame muziejuje vyksta edukaciniai užsiėmimai, integruotos pamokos. Puoselėjamos mokyklos tradicijos stiprina įstaigos įvaizdį, prisideda prie bendruomenės vertybinių nuostatų formavimo, telkia mokyklos bendruomenę bendrai veiklai.

2. Mokyklos atvirumas ir svetingumas (1.1.5. – 3 lygis).

Mokyklos vestibulyje iškabintas informacinis kabinetų rodyklės stendas, kiekviename aukšte skelbiamos „alėjų“ ir „aikščių“ (jų pavadinimus rinko visa mokyklos bendruomenė) nuorodos. Atvykusiems svečiams informaciją noriai teikia budinčios valytojos, budintys mokytojai ar mokiniai. Mokykloje yra susitarta dėl tėvų ir kitų bendruomenės narių informavimo. Svarbi

mokyklos informacija skelbiama pirmo aukšto stende, apie vykstančius renginius, akcijas, pasiekimus ir laimėjimus informuojama interneto svetainėje. Į mokyklos renginius yra kviečiami ir miestelio bendruomenės žmonės. Vertintojai pastebi, kad tėvų, mokinių, mokytojų ir administracijos bendravimo kultūra daugumoje atvejų yra pagrįsta geranoriškumu, pagarba, pasitikėjimu.

3. Klasių mikroklimatas (1.1.6. – 3 lygis).

Vertinimo metu geras mikroklimatas padėjo kurti darbingą atmosferą daugumoje pamokų. 79 proc. (53) stebėtų ugdymo veiklų mokiniai jautėsi saugūs, pasitikintys savimi ir vieni kitais, nebijantys klausti, galintys reikšti savo nuomonę. Geras mikroklimatas, kaip stiprusis pamokos aspektas, fiksuotas 34 (61 proc.) stebėtose pamokose. Dauguma (75 proc.) mokinių gebėjo dirbti individualiai, porose, pamokoje vyravo darbinė atmosfera, šiltas ir draugiškas mokytojo ir mokinio dialogas. Mokiniai daugumoje pamokų turėjo reikiamas priemones ir jautėsi atsakingi už mokymąsi, bendravimą, susitartų taisyklių laikymąsi.

4. Darbo tvarka ir taisyklės (1.3.1. – 3 lygis).

Daugumai bendruomenės narių tvarkos ir elgesio taisyklės aiškios ir priimtinos. Mokykloje parengti darbo tvarką reglamentuojantys dokumentai, apibrėžtos vadovų, mokytojų, mokinių, mokyklos personalo teisės ir pareigos. Kalbinti mokyklos darbuotojai teigė, kad žino savo funkcijas ir jas vykdo. Mokyklos ir mokinių susitarimai išdėstyti mokinių elgesio taisyklėse, kurios nustato mokinių teises, pareigas. Mokinio elgesio taisyklės aptariamose klasėse valandėlėse. Mokiniai turi susikūrę klasės taisykles, yra skatinami jų laikytis. Tvarkos palaikymu mokykloje rūpinasi mokytojai ir mokiniai, budintys per pertraukas jiems paskirtose vietose (koridoriuose, prie laiptinių). Pradinių klasių mokiniai mokomi tvarkos ir atsakomybės, jie budi savoje klasėje. Tvarka ir drausmė, darbuotojams skirtų funkcijų laikymasis užtikrina mokyklos veiklos stabilumą.

5. Aplinkos jaukumas (1.3.3. – 4 lygis).

Mokyklos aplinka skoningai puošiamą dekoratyviniais augalais, gėlėmis, vidaus patalpos estetiškos, tvarkingos, nuolat prižiūrimos. Mokykloje įkurta daug edukacinių erdvių, kurios išnaudojamos ugdymui pamokose ir mokinių laisvalaikiui. Jaukumą kuria eksponuojamos mokyklos sportininkų iškovotos taurės, buvusių mokinių laidų nuotraukos, padėkos raštai už mokinių dalyvavimą įvairiausias veiklas. Stebėtose pamokose mokytojai stengėsi sukurti jaukią ir tvarkingą aplinką, kuri atitiktų mokinių poreikius. Klasėse eksponuojami mokinių projektiniai, meniniai darbeliai, susieti su kalendorinėmis šventėmis ar ugdymo turinio temomis. Mokykloje yra šiuolaikiškai įkurtas, ugdymui pritaikytas muziejus, kuriame eksponuojami Nevarėnų, mokyklos simboliai. Mokykla laimėjo pirmą vietą šalyje dalyvaudama „Kūrybinių partnerysčių“ projekte. Kuriamas aplinkos jaukumas turi teigiamą poveikį mokinių estetiniam lavinimui, stiprina visos mokyklos bendruomenės pasididžiavimo ir tapatumo jausmus.

6. Mokyklos vaidmuo vietos bendruomenėje (1.4.1. – 4 lygis).

Nevarėnų miestelio ir mokyklos istorijos eksponatai kaupiami mokyklos muziejuje, kuriame gausu istorinius įvykius fiksuojančių nuotraukų, knygų, suvenyrų. Iš pokalbių su įvairiomis mokyklos bendruomenės narių grupėmis, socialiniais partneriais paaiškėjo, kad jie didžiuojasi mokykla kaip miestelio bendruomenę telkiančia, ugdančia institucija, organizuojančia bendrus renginius vietos bendruomenei (pvz. Vasario 16-osios, Kovo 11-osios minėjimus). Mokykla yra atsakinga įvairių rajono, šalies projektų organizatorė ir dalyvė, ši veikla plėtoja mokinių pažintinius, bendravimo, bendradarbiavimo gebėjimus, ugdo meilės ir pagarbos savam kraštui nuostatas. Mokiniai, mokytojai, pagal galimybes ir tėvai dalyvauja mokyklinėse veiklose, gerumo akcijose, bendruomenės renginiuose (pvz., bendrų edukacinių erdvių kūrimas ir puoselėjimas), bei renginiuose, inicijuojamuose Nevarėnų seniūnijos, Nevarėnų kultūros centro darbuotojų.

7. Neformalusis švietimas (2.1.5. – 3 lygis).

Mokykloje veikia 20 neformaliojo švietimo būrelių, tam panaudotos visos Bendruosiuose ugdymo planuose numatytos valandos. 35 proc. jų skiriama mokinių meniniam ugdymui, 15 proc. – etnokultūriniam ugdymui, po 25 proc. – sporto užsiėmimams ir gamtamoksliniam ugdymui. Daugumos mokinių neformaliojo švietimo poreikiai yra tenkinami. Neformaliojo švietimo užsiėmimus lanko 121 (77 proc.) mokiny, jų programos rengiamos atsižvelgiant į mokinių apklausose pareikštus pageidavimus, mokyklos tradicijas ir mokytojų pasiūlymus. Mokykloje veikia ir mokinių savivaldos institucijos – Mokinių komitetas bei „Ateities klubas“. Čia įgyjami pirmieji atstovavimo mokinių bendruomenei gebėjimai.

8. Mokymo ir gyvenimo ryšys (2.3.2. – 3 lygis).

76 proc. (51) stebėtų ugdymo veiklų mokomoji medžiaga sieta su mokinių patirtimi, interesais, praktiniais poreikiais, dėl to mokymas (-is) tapo prasmingesnis, didėjo mokinių susidomėjimas mokymo (-si) veikla. Mokymasis iš gyvenimo patirties pavyzdžių ir artimos aplinkos situacijų greičiau įtraukė mokinius į veiklas, kėlė domėjimąsi ugdymo procesu, ugdė darbingumą ir skatino teigiamą požiūrį į mokymąsi. 50 proc. stebėtų pamokų šis rodiklis išskirtas kaip stiprusis aspektas. Ypač šiuo požiūriu veiksmingos integruotos pamokos. Projektai ir neformaliojo švietimo užsiėmimai skatina naudoti įvairių mokomųjų dalykų sukauptas žinias, bendravimo įgūdžius ir žinias bei įgūdžius, atsineštus iš namų aplinkos.

9. Bendroji rūpinimosi mokiniais politika (4.1.1. – 3 lygis).

Rūpinimosi mokiniais politikos aspektai atsispindi strateginiame ir metiniame veiklos planuose. Mokykloje yra Žaidimų kambarys laukiantiems tėvų vaikams, neįgalaus asmens kėlimo platformos, veikia pailgintos dienos grupė, sukurta aiški, visiems bendruomenės nariams žinoma prievartos, netinkamo elgesio, žalingų įpročių prevencijos sistema, tinkamai dirba Vaiko gerovės komisija. Pakankamai kryptingą bendrosios rūpinimosi mokiniais politikos formavimą šioje mokykloje lemia ne tik komandinis pagalbos mokiniui specialistų darbas, bet ir vadovų sprendimai dėl personalo komplektavimo. Apie galimybes gauti reikalingą pagalbą mokiniai sužino klasių valandėlių metu. Žalingų įpročių, nusikaltimų prevencija vykdoma projektų, klasių valandėlių ir kitų pokalbių metu. Dauguma numatytų pagalbos priemonių yra tikslingos, lanksčios ir dera tarpusavyje.

10. Pagalbos mokiniui specialistų veikla tenkinant specialiuosius mokinių poreikius (4.2.2., 4.2.3., 4.3.1. – 3 lygis).

Pagrindinės psichologinės ir socialinės pagalbos formos – individualios ir grupinės konsultacijos mokiniams, turintiems elgesio, emocinių problemų, mokymosi sunkumų. Mokyklos psichologo asistentė, soc. pedagogė aktyviai dalyvauja Vaiko gerovės komisijos veikloje, kartu su mokytojais ir tėvais sprendžia aktualias mokinių elgesio, bendravimo problemas. Mokykla pagal poreikį bendradarbiauja su Telšių rajono pedagoginės-psichologinės tarnybos specialistais.

Mokykloje ugdoma 14 mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių. Mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių tenkinimui mokykloje dirba reikiama specialistai. Visiems specialiųjų ugdymosi poreikių mokiniams yra teikiama veiksminga specialioji pedagoginė pagalba, vidutinių ir didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams – mokytojų padėjėjų pagalba.

MOKYKLOS VEIKLOS TOBULINTINI ASPEKTAI

1. Mokytojo veiklos planavimas (2.2.1. – 2 lygis).

Stebėjimo duomenys rodo, kad tik dalyje pamokų (19,6 proc.) mokytojai veiklą planavo nuosekliai, atsižvelgdami į Bendrųjų programų reikalavimus ir mokyklos dokumentuose nurodytus tikslus. Daugumoje (80,4 proc.) pamokų mokytojai skelbė uždavinį žodžiu arba naudodami informacines technologijas. Skelbdami uždavinį dauguma mokytojų nurodė mokymo (-si) veiklas (85,07 proc. pamokų), dalis mokytojų (56,7 proc. pamokų) aptarė mokymo (-si) sąlygas su

mokiniais ir tik dalyje pamokų (26,8 proc.) numatytas konkretus pamatuojamas mokinių veiklos rezultatas. Pamokos uždavinio formulavimas kas antroje pamokoje (52,2 proc.) užfiksuotas kaip tobulintinas pamokos aspektas. Išorinio vertinimo savaitės metu pastebėta, kad mokykloje yra mokytojų, kurie pamokos uždavinį formuluoja itin konkrečiai ir tikslingai, mokiniams suprantamai. Planuojant pamokos veiklą, tikslinga būtų konkretizuoti pamokos uždavinį, numatant ne tik sąlygas, veiklas, bet ir realiai apibrėžti konkretų (pamatuojamą) siektiną išmokimo rezultatą. Tikėtina, kad tai sudarytų sąlygas kiekvienam mokiniui siekti kiek įmanoma aukštesnės mokymosi pažangos. Vertintojai, išanalizavę stebėtų pamokų duomenis, nustatė, kad geras pamokos planavimas turi įtakos mokymo kokybei (koreliacijos indeksas – 0,687).

2. Išmokimo stebėjimas ir atskirų mokinių pažanga (2.3.4., 3.1.1. – 2 lygis).

Pamokų metu dauguma mokytojų nuolat stebėjo mokinius, stengėsi tikrinti, kaip jie atlieka užduotis, taisė klaidas, tačiau veiksmingas išmokimo stebėjimas fiksuotas tik 14 (21 proc.) pamokų. Daugeliu atvejų pasirinkta nepakankamai veiksminga išmokimo stebėjimo forma – frontali apklausa žodžiu. Tokia forma nesudarė galimybių matyti kiekvieno mokinio pažangos. Be to, išmokimo stebėjimo veiksmingumą menkino mokymosi uždavinio formuluoatė: neįvardinti arba nekonkretūs išmokimo vertinimo kriterijai neleido sužinoti, kiek mokiniai suprato ir ką išmoko, daugelyje pamokų mokinio asmeninė pažanga nefiksuota – tai tobulintinas mokyklos veiklos aspektas. Jei pamokos pabaigoje būtų pamatuota, aptarta mokinių pažanga ir išmokimas lyginant su pamokos uždaviniu, įvardintos mokymosi kliūtys, kartu su mokiniais numatyti jų šalinimo būdai, tai sudarytų galimybių mokytojui tikslingai planuoti kitą pamoką ir gerintų mokinių mokymosi kokybę. Atskirų mokinių pažangos fiksavimas ir analizavimas stebėtose pamokose buvo nesisteminas. Tikėtina, kad sistemingas mokinių įsivertinimas ir pažangos aptarimas pamokoje, ypač pabrėžiant asmeninius pasiekimus, keltų mokymosi motyvaciją ir sudarytų galimybes kiekvienam pajauti asmeninę sėkmę.

3. Mokymasis bendradarbiaujant (2.4.3. – 2 lygis).

Tik 10 (15 proc.) stebėtų pamokų fiksuoti tinkami mokinių bendradarbiavimo įgūdžiai: mokiniai, suskirstyti į poras ar grupes užduotims atlikti, gebėjo pasitarti, jautė atsakomybę už bendros veiklos rezultatą, bendradarbiavo su mokytoju. Skirtingų klasių mokiniai, kai jiems buvo sudarytos sąlygos bendradarbiauti, tikslingai taikytos grupių darbo organizavimo strategijos, gebėjo dirbti komandoje bendradarbiaudami, įsiklausė į draugų nuomonę, diskutavo, tačiau daugelyje pamokų tokios sąlygos nebuvo sudarytos arba dėl netinkamo grupių darbo organizavimo mokiniai vangiai bendradarbiavo, nepakankamai aktyviai siekė pažangos, nedemonstravo komandinio darbo įgūdžių. Išorės vertintojų komanda daro išvadą, kad mokymasis bendradarbiaujant yra tobulintinas mokyklos veiklos aspektas. Pastebėtina, kad mokymasis bendradarbiaujant ne tik padeda mokiniams įgyti daugiau ir gilesnių akademinų žinių, bet ir ugdo svarbius socialinius įgūdžius. Tikėtina, kad mokytojų kvalifikacijos tobulinimas mokymo bendradarbiaujant klausimais, dalinimasis gerąja patirtimi, taikant aktyvų mokymąsi bendradarbiaujant skatinančius metodus, padėtų stiprinti mokinių bendradarbiavimo įgūdžius.

4. Mokymosi veiklos diferencijavimas (2.5.2. – 2 lygis).

Analizuojant stebėtų pamokų protokolus, paaiškėjo, kad mokytojai pamokose stebėjo mokinių veiklą, priimtinais teikė individualią pagalbą, tačiau tenkinti tik dalies mokinių poreikiai. Daugumoje pamokų dirbta su visa klase, visiems mokiniams skirtos tos pačios užduotys. Tik 19,4 proc. stebėtų pamokų mokinių veikla tikslingai diferencijuota, atsižvelgiant į mokinių mokymosi poreikius, gebėjimus, pasirengimo lygį, individualų darbo tempą, mokiniams skirtos skirtingo ugdymo turinio užduotys, sudarytos galimybės jas rinktis. 35,8 proc. pamokų veiklos nediferencijuotos, nors poreikis tam buvo akivaizdus. Siekiant tobulinti pastarąjį veiklos aspektą mokytojams būtų pravartu kiek įmanoma plačiau suvokti mokymo (-si) turinio diferencijavimą. Papildomos ar individualios mokymo (-si) užduotys pagal skirtingus mokinių poreikius – tik maža dalis pagalbos mokantis priemonių. Mokyklos pedagogams vertėtų atnaujinti ir įgyvendinti mokinių

mokymosi krūvio mažinimo sistemą, gilintis į įvairias mokinių mokymosi strategijas, pamokos organizavimą, atsižvelgiant į skirtingus mokymosi stilius, įvertinti galimybes rinktis skirtingas mokymosi priemones ir dalintis gerąja patirtimi.

5. Mokyklos įsivertinimas (5.2. – 2 lygis).

Mokykla kiekvienais metais atlieka savo veiklos įsivertinimą. Jį vykdo nepastovi narių grupė, kuriai vadovauja mokyklos direktorė. 2016 m. kovo 29 d. plačiam veiklos įsivertinimui atlikti sudaryta darbo grupė. Mokyklos bendruomenė, anot įsivertinimo grupės narių, į įsivertinimo procesą žiūri įvairiai. Atliekant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą naudojami IQES online klausimynai, analizuojami standartizuotų testų rezultatai. Mokyklos administracija, Mokytojų taryba išklauso įsivertinimo darbo grupės padarytas išvadas, jas analizuoja. Probleminę veiklos sritį susitarimo būdu formuluoja pati įsivertinimo grupė, todėl nustatant problemines sritis įtraukiama maža dalis bendruomenės. Vertintojams pateikta mažai dokumentais pagrįstos informacijos apie vykdytas veiklas. Nedaug tikslios informacijos apie mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo procesą sužinota tiek iš susitikimų su mokyklos bendruomenės atstovais, tiek analizuojant dokumentus. Verta pastebėti, kad mokytojų bendruomenei ir ypač įsivertinimo grupei dirbant planingai ir aiškiau pasiskirsčius vaidmenimis, veiklos kokybės įsivertinimo procesas taptų prasmingesnis ir naudingesnis, o tai dar labiau telktų mokyklos bendruomenę sprendžiant visiems aktualius klausimus. Mokyklos interneto svetainėje įsivertinimo rezultatai neskelbiami. Iš pokalbių su mokyklos įsivertinimo grupe, bendruomenės atstovais ir analizuojant dokumentus nustatyta, kad turimi įsivertinimo duomenys naudojami fragmentiškai. Mokyklai reikėtų skirti didesnę dėmesį visų mokyklos bendruomenės narių grupių sutelkimui į mokyklos įsivertinimo organizavimo procesą ir rezultatų analizavimą, plačiau ir tikslingiau naudoti įsivertinimo duomenis visais lygiais planuojant veiklą.